[2019] 1 S.C.R. 1104

ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ

ਬਨਾਮ

ਅਫਰੋਜ਼ ਮੁਹੰਮਦ ਹਸਨਫੱਤਾ

(2019 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 224)

ਫਰਵਰੀ 05, 2019

[ਆਰ. ਭਾਨੂਮਤੀ ਅਤੇ ਇੰਦਰਾ ਬੈਨਰਜੀ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ, 1973 – ਧਾਰਾ 190(1)(b) - ਹਵਾਲਾ ਰਾਹੀਂ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਦੀ ਧੋਖਾਧੜੀ/ਗਬਨ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ - ICICI ਬੈਂਕ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਝੂਠੇ ਅਤੇ ਜਾਅਲੀ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਹਵਾਲਾ ਰਾਹੀਂ ਦੁਬਈ ਅਤੇ ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ – ਉਕਤ ਕੰਪਨੀ ਖਿਲਾਫ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ - ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨਾਂ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ – ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕੀ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ - ਪਹਿਲੇ ਪੂਰਕ ਦੋਸ਼-ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ਦੂਜੀ ਪੂਰਕ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਸਮੇਤ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ - ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸੋਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ

ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੱਖ ਜਾਂ ਹਾਲਾਤੀ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ, ਧੋਖਾਧੜੀ, ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਆਦਿ ਦੇ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੰਧ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ- ਰਾਜ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ – ਕਿਹਾ ਕਿ: ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਪਰਾਧ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਜਾਲ ਸਥਾਪਤ ਕਰਕੇ ਹਵਾਲਾ ਰਾਹੀਂ ਦੁਬਈ ਅਤੇ ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਭੇਜਣ ਦਾ ਇੱਕ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਅਲੀ ਬਿਲ ਆਫ ਐਂਟਰੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਾਅਲੀ ਬਿਲ ਆਫ ਐਂਟਰੀ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿ ਕੇਸ ਹੀਰੇ ਦੀ ਕਿਸੇ ਦਰਾਮਦ ਜਾਂ ਨਿਰਯਾਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਜਦੋਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ, ਤਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਗਲਤ ਜਾਂ ਤਰੁੱਟੀਪੂਰਵਕ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ - ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਹੈ - ਦੂਜੇ ਪੂਰਕ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਦੇ ਨਾਲ, ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਬੈਂਕ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੈਂਕ ਸਟੇਟਮੈਂਟ, ਕਾਲ ਡਿਟੇਲ ਦਰਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਵਰਗੀਆਂ ਕਈ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ - ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ, ਸਬੂਤ ਦੇ ਸਖਤ ਮਾਪਦੰਡ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੰਭਾਵਿਤ ਬਚਾਅ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਸੀ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਆਧਾਰ ਹਨ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮਾਮਲਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸੀ - ਵਿਵਾਦਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ - ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੂਜੇ ਪੂਰਕ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ

ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ - ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860 - ਧਾਰਾਵਾਂ 420, 465, 467, 468, 471, 477A ਅਤੇ 120-B - ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧ।

XXXXXX

ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਅਫਰੋਜ਼ ਮੁਹੰਮਦ ਹਸਨਫੱਤਾ 1105

ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ, 1973 - ਧਾਰਾ 190(1)(b)- ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ - ਕੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਆਧਾਰਾਂ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ – ਕਿਹਾ ਕਿ: ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ, ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ- ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਛਾਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਰਾਏ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ - ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 420, 465, 467, 468, 471, 477A ਅਤੇ 120B ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ -

ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਨਹੀਂ ਸੀ।

XXXXXX

ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ, 1973 – ਧਾਰਾ 190, 204 – ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ – ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ: ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਪਏਗਾ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ - ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਰਜ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਹੈ - ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਕਮੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂਤਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ - ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਭਾਵਿਤ ਬਚਾਅ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸਮੇਂ 'ਸੰਭਾਵਿਤ ਬਚਾਅ' ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੋਈ ਇਕ-ਤਰਫ਼ਾ ਬਚਾਅ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੋਕ ਜਾਂ ਜੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ, 1973 - ਧਾਰਾ 397 - ਸੋਧ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ – ਦਾ ਦਾਇਰਾ - ਧਾਰਾ 397 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੋਧ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵਿਗਾੜ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਨਾ ਹੋਵੇ - ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ , ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ

ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਸਨ- ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਕਮੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇਣ- ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860 - ਧਾਰਾਵਾਂ 420, 465, 467, 468, 471, 477A ਅਤੇ 120-B.

ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ

ਕਿਹਾ ਕਿ: 1.1 ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਹੈ ਕਿ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਆਧਾਰ ਹਨ। ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 15] [1117-G-H; 1118-A]

XXXXXX

ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਅਫਰੋਜ਼ ਮੁਹੰਮਦ ਹਸਨਫੱਤਾ 1107

ਪੈਪਸੀ ਫੂਡਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਤੇ ਹੋਰ **(1998) 5 SCC 749: [1997] 5 Suppl. SCR 12;** ਭੂਸ਼ਣ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (NCT ਦਿੱਲੀ) ਅਤੇ ਹੋਰ **(2012) 5 SCC 424: [2012] 2 SCR 696;** ਮਹਿਮੂਦ ਉਲ ਰਹਿਮਾਨ ਬਨਾਮ ਖਜ਼ੀਰ ਮੁਹੰਮਦ ਟੁੰਡਾ ਅਤੇ ਹੋਰ **(2015) 12 SCC 420: [2015] 4 SCR 841** - **ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।**

1.2 ਧਾਰਾ 190(1)(b) ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ., ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 173 (2) ਅਧੀਨ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ

ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 203 ਤਹਿਤ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਢੁਕਵਾਂ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ। ਜੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 203 ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 204 ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 203 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 204 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਪੁਲਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 239 ਤਹਿਤ ਵਾਰੰਟ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਤਹਿਤ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ, ਜੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਸਦੇ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰੇ 18, 19] [1120- D, F-G; 1121-A]

ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ **1999 Cr.LJ 4101- ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।**

1.3 ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ ਅਤੇ ਕੀ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 204 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਮਿਆਰ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 204 ਤਹਿਤ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਹੈ..."; ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ

ਲਈ, ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 240 ਅਤੇ 246 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ "ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ..." ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਅਤੇ ਸੀ। ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 204 ਤਹਿਤ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰਤ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਧਾਰਾ 204 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਤਹਿਤ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 21] [1122-E-H]

XXXXXX

1.4 ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ, ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ/ਐਸ. ਐਚ. ਓ. ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਰਾਏ ਵੀ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 190(1)(b) ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜਿੱਥੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ

ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 420, 465, 467, 468, 471, 477A ਅਤੇ 120B ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 22] [1123-A-F]

2. ਕੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 397 (2) ਅਧੀਨ ਸੋਧ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਹੈ: -

2.1 ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਜਾਅਲੀ ਬਿਲ ਆਫ ਐਂਟਰੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਕੇਸ ਹੋਵੇ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਜਾਲ ਸਥਾਪਤ ਕਰਕੇ ਹਵਾਲਾ ਰਾਹੀਂ ਦੁਬਈ ਅਤੇ ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਸਥਿਤ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਭੇਜਣ ਦਾ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ICICI ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੈਂਕਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਲੈਟਰ ਆਫ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਖੋਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੀ ਗਲਤ ਬਿਆਨੀ 'ਤੇ ਜਾਅਲੀ ਬਿਲ ਆਫ ਐਂਟਰੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਕਿ ਇਹ ਐਂਟਰੀ ਬਿੱਲ ਅਸਲੀ ਸਨ ਅਤੇ ਹੀਰੇ ਦੀ ਅਸਲ ਦਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ICICI ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਦੁਬਈ ਅਤੇ ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਦੀਆਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਵਿੱਚ ਇਹ ਰਕਮ ਭੇਜਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 26] [1126-C-F]

XXXXXX

2.2 ਪ੍ਰਫੁਲਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨਕਦੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਰੀਅਰ ਜ਼ਰੀਏ ਪ੍ਰਫੁਲਭਾਈ ਪਟੇਲ ਨੂੰ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਨਕਦੀ ਦੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਾਨ-ਅੰਤਰਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਅਤੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਫੁੱਲਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦਾ ਬਿਆਨ ਸਿਰਫ ਸੁਣੀਆਂ-ਸੁਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਫੁਲਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦਾ ਬਿਆਨ ਸੁਣਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਕੀ ਇਹ 'ਸਮਕਾਲੀ ਵਿਆਖਿਆ' ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਇਹ 'ਰੇਸ ਗੇਸਟੇ' ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੀ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੀ ਵੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਹੁਣ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੀ ਉਠਾਇਆ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਅੰਗੜੀਆ ਦੀ ਅਜੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਅੰਗੜੀਆ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਲਈ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਥਿਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨਾਲ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਵਾਲੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰੇ। ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਵੇਖਣਾ ਪਏਗਾ ਕਿ ਕੀ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਰਜ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਕਮੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂਤਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। [ਪੈਰੇ 31, 32, 35, 36 and 37] [1130 E G; 1131-D, H; 1132-A-B]

ਨੂਪੁਰ ਤਲਵਾੜ ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ ਅਤੇ ਹੋਰ **(2012) 11 SCC 465: [2012] 6 SCR 723 - ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।**

ਅਮਰ ਨਾਥ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ **(1977) 4 SCC 137: [1978]1 SCR 222**; ਕੇ.ਕੇ. ਪਟੇਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ **(2000) 6 SCC 195: [2000] 1 Suppl. SCR 312;** ਉਰਮਿਲਾ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਯੁੱਧਵੀਰ ਸਿੰਘ **(2013) 15 SCC 624: [2013] 16 SCR 542;** ਬਲਰਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਗਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ **(1997) 9 SCC 338: [1996] 9 Suppl. SCR 752;** ਭੋਲੂ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (**2008) 9 SCC 140: [2008] 12 SCR 959 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।**

3.1 ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਕਾਲੇ ਧਨ ਨੂੰ ਨਕਦੀ ਵਿੱਚ ਚਿੱਟਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਜਾਅਲੀ ਬਿੱਲਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਅਤੇ ਦੁਬਈ ਸਥਿਤ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਵਿੱਚ ਰਕਮ ਭੇਜਣ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਕੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ 'ਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭੇਜਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਗੜੀਆ ਫਰਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਫੁੱਲਭਾਈ ਪਟੇਲ ਨੂੰ ਭੇਜਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਬਦਲੇ 'ਚ ਇਸ ਨੂੰ RTGS ਰਾਹੀਂ ਐਮ. ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ 'ਚ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਪੈਸਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਰਾਹੀਂ ਵਿਦੇਸ਼ 'ਚ ਸਥਾਨ-ਅੰਤਰਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਭਰਾ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ 3,00,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੋਸ਼ੀ-ਐਮ. ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ

ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਅਸਲ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਜੋਂ ਪੈਸੇ ਮਿਲੇ ਸਨ ਜਾਂ ਕੀ ਇਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ, ਦੀ ਜਾਂਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਧਿਰਾਂ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਬੈਂਕ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮੈਸਰਜ਼ ਨੈਚੁਰਲ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 6,30,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਦੇ ਚਾਰ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਹੋਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੈਸਰਜ਼ ਨੀਲ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਬੈਂਕ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੁਆਰਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ-ਐਮ. ਜੇ. ਦੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਫਰਮ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 7,00,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ। [ਪੈਰੇ 38, 39 and 41] [1132-EH; 1133-B, F]

3.2 ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਦੋ ਕੰਪਨੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਭਰਾ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ 16,00,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਭੇਜੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਰਕਮ 'ਕਮਿਸ਼ਨ' ਵਜੋਂ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ/ਭਾਈਵਾਲ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ, ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਵਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ। 16,00,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬਚਾਅ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੈਸਾ ਉਸਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਆਮ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬੈਂਕ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਭਰਾ ਦੁਆਰਾ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਹਨ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਵਿਤ ਬਚਾਅ ਪੱਖ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ

ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਉਸਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਨਿਯਮਤ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਹਨ। [ਪੈਰੇ 42,44] [1133-G-H; 1134-A, D-E]

XXXXXX

ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਅਫਰੋਜ਼ ਮੁਹੰਮਦ ਹਸਨਫੱਤਾ 1111

4. ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 397 ਤਹਿਤ ਸੋਧ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇੱਕ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵਿਗਾੜ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਆਧਾਰ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਨੇ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਕਮੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਬਦਲਣ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 49] [1135-G-H; 1136-A]

ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੇਸ ਹਵਾਲਾ		
[1997] 5 Suppl. SCR 12	ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 11
[2012] 2 SCR 696	ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 15
[2015] 4 SCR 841	ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 16
1999 Cr.LJ 4101	ਲਾਗੂ	ਪੈਰਾ 19
[1978] 1 SCR 222	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 23
[2000] 1 Suppl. SCR 312	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 23
[2013] 16 SCR 542	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 24
[1996] 9 Suppl. SCR 752	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 33
[2012] 6 SCR 723	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 37
[2008] 12 SCR 959	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 43

XXXXXX

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2019 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 224.

2017 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੋਧ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 264 ਵਿੱਚ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 03.05.2017 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਪ੍ਰੀਤੇਸ਼ ਕਪੂਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਹੇਮੰਤਿਕਾ ਵਾਹੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜੇਸਲ ਵਾਹੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪੂਜਾ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿਸ਼ਾਖਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਮੁਕੁਲ ਰੋਹਤਗੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਨੀਰਜ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ, ਸਮੀਰ ਰੋਹਤਗੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦਿਕਸ਼ਾ ਰਾਏ, ਆਸ਼ੀਸ਼ ਬੱਤਰਾ, ਸਾਰਥਕ ਸਚਦੇਵ, ਵਤਨ ਸ਼ਰਮਾ, ਅਕਸ਼ਿਤ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਈਸ਼ਾਨ ਬਿਸ਼ਟ, ਪਲਕ ਮਹਾਜਨ, ਅਮਿਤ ਕੇ. ਨੈਨ, ਵਰੁਣ ਮਾਥੁਰ, ਵਿਰੇਨ ਸਿੱਬਲ, ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਬੋਮਿਨੀਨੀ, ਦਿਵਿਆਂਸ਼ੂ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਨਿਖਿਲ ਰੋਹਤਗੀ, ਆਸ਼ੀਸ਼ ਬੱਤਰਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਆਰ. ਬਾਨੂਮਤੀ, ਜੇ. 1. ਆਗਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ (Leave granted)

2. ਇਹ ਅਪੀਲ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 03.05.2017 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੂਰਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ

ਮਿਤੀ 15.11.2014 ਨੂੰ ਪਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 62851/2014 ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਦੂਜੇ ਪੂਰਕ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 420, 465, 467, 468, 471, 477A ਅਤੇ 120-B ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ।

3. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ICICI ਬੈਂਕ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਨੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਆਰ. ਏ. ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਟਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਕੱਚੇ ਹੀਰੇ ਅਤੇ ਪਾਲਿਸ਼ ਕੀਤੇ ਹੀਰੇ ਆਯਾਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੂਰਤ ਅਤੇ ਮੁਬੰਈ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਵੇਚ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦੱਸ ਕੇ, 13.12.2013 ਨੂੰ ICICI ਬੈਂਕ, ਸ਼ਿਆਮ ਚੈਂਬਰਜ਼, ਸਬ-ਜੇਲ, ਸੂਰਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚਾਲੂ ਖਾਤਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਮੈਸਰਜ਼ ਆਰ. ਏ. ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਟਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿੱਲ ਆੱਫ਼ ਐਂਟਰੀ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ 'ਤੇ 17 ਬਿੱਲ ਆਫ ਐਂਟਰੀਆਂ ਜਾਅਲੀ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਸਰਜ਼ ਆਰ. ਏ. ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਟਰਾਂ ਨੇ ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਝੂਠੇ ਅਤੇ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਖਤ ਅਤੇ ਮੋਹਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਹ ਬਿੱਲ ਜਾਅਲੀ ਹਨ, ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਸੱਚੇ ਅਤੇ ਅਸਲੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 13.12.2013 ਤੋਂ 24.02.2014 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ICICI ਬੈਂਕ, ਸ਼ਿਆਮ ਚੈਂਬਰਜ਼, ਓ.ਪੀ., ਸਬ-ਜੇਲ੍ਹ, ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਤੇ 104,60,99,082/- ਰੁਪਏ (01) ਮਾਬੁੱਕ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ FZE, ਦੁਬਈ (02) ਨਿਪੋਨ ਇਨਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ ਹਾਂਗਕਾਂਗ (03) ਕਾਰਨੇਲ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ (HK) ਲਿਮਟਿਡ ਹਾਂਗਕਾਂਗ (04) ਅਲ ਅਲਮਾਸ FZEਲਿਮਟਿਡ

ਹਾਂਗਕਾਂਗ, (05) ਐਸ. ਅਲ ਸਾਬਾ ਜਨਰਲ ਟਰੇਡਿੰਗ FZE, ਦੁਬਈ, (06) ਦੈਮੂਰ ਜੇਮਜ਼ ਜੇਵੇਲਰੀ (LLC) ਲਿਮਟਿਡ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ।

XXXXXX

4. ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਮੈਸਰਜ਼ ਆਰ.ਏ. ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਟਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ, ਸ਼ੈਲੇਸ਼ ਰਮੇਸ਼ਭਾਈ ਪਟੇਲ ਅਤੇ ਅਨਿਕੇਤ ਅਸ਼ੋਕ ਅੰਬੇਕਰ ਵਿਰੁੱਧ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 420, 465, 467, 468, 471, 477A ਅਤੇ 120B ਤਹਿਤ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਨੰਬਰ 16/2014 ਮਿਤੀ 11.04.2014 ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ 17 ਜਾਅਲੀ ਅਤੇ ਝੂਠੀਆਂ ਬਿੱਲ ਆਫ ਐਂਟਰੀਆਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਕਤ ਜਾਅਲੀ ਬਿਲ ਆਫ ਐਂਟਰੀਆਂ ICICI ਬੈਂਕ, ਸੂਰਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਵਾਲਾ ਰਾਹੀਂ ਦੁਬਈ ਅਤੇ ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਵਿੱਚ 104,60,99,082/- ਰੁਪਏ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਕਤ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਸੀ।

5. ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, 01.08.2014 ਨੂੰ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਫੁੱਲਭਾਈ ਮੋਹਨਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੇ

ਅਨੁਸਾਰ, ਪ੍ਰਫੁੱਲਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦੇ ਉਕਤ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਅਫਰੋਜ਼ ਮੁਹੰਮਦ ਹਸਨਫੱਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਮਦਨਲਾਲ ਮਾਨਿਕਚੰਦ ਜੈਨ ਅਤੇ ਅਮਿਤ @ ਬਿਲਾਲ ਹਾਰੂਨ ਗਿਲਾਨੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਹਵਾਲਾ ਰਾਹੀਂ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਧਨ ਦੀ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜਿਸ਼ ਰਚੀ ਸੀ।

6. ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਾਬੂਭਾਈ ਕਾਂਜੀਭਾਈ ਪਟੇਲ, ਐਸ. ਬਾਬੂਲਾਲ ਅੰਗੜੀਆ ਦੇ ਸਾਥੀ ਅਤੇ ਬਾਬੂਲਾਲ ਅੰਗੜੀਆ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਪ੍ਰਵੀਨਭਾਈ ਜੇਠਾਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦੇ ਬਿਆਨ 11.08.2014 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। 18.08.2014 ਨੂੰ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਸੁਨੀਲ ਅਗਰਵਾਲ ਅਤੇ ਰਤਨ ਅਗਰਵਾਲ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 47715/2014 ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 173 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਕਤ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ 'ਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ 'ਸ਼ੱਕੀ' ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਅਫਰੋਜ਼ ਹਸਨਫੱਤਾ ਨੂੰ ਡੀ. ਸੀ. ਬੀ. ਥਾਣੇ, ਸੂਰਤ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਨੰਬਰ 16/2014 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਲਈ 20.08.2014 ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਹਿਲਾ ਪੂਰਕ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ 30.09.2014 ਨੂੰ ਮਦਨਲਾਲ ਮਾਨਿਕਚੰਦ ਜੈਨ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 55259/2014 ਵਿੱਚ ਸੀ, ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 173 (8) ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਕਤ ਪਹਿਲੇ ਪੂਰਕ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ।

XXXXXX

7. ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, ਗਵਾਹਾਂ ਸੀ. ਏ. ਸੁਰੇਂਦਰ ਧਰੇਵਾ, ਅਮਰਤਭਾਈ ਨਰੋਤਮਦਾਸ ਪਟੇਲ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਫਰ ਮੁਹੰਮਦ ਹਸਨਫੱਤਾ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਦੇ ਬਿਆਨ ਧਾਰਾ 161 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਵਾਬਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਜਾਫਰ ਮੁਹੰਮਦ ਹਸਨਫੱਤਾ ਦੇ ਉਕਤ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਮਦਨਲਾਲ ਜੈਨ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ ਨੈਚੁਰਲ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ RTGS ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਜਾਫਰ ਮੁਹੰਮਦ ਹਸਨਫੱਤਾ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ 3,00,00,000/- ਰੁਪਏ ਭੇਜਣ ਦਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੀਲ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਉਕਤ ਨੀਲ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਸਮੀਰ ਜਿਕਰ ਗੋਹਿਲ ਦਾ ਬਿਆਨ 18.10.2014 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 31.12.2013 ਤੋਂ 25.03.2014 ਤੱਕ ਯੂਨੀਅਨ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, ਨਾਨਪੁਰਾ ਸ਼ਾਖਾ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਖਾਤੇ ਦਾ ਬੈਂਕ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨੈਚੁਰਲ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਖਾਤੇ ਤੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਕੰਪਨੀ-ਨਾਇਲ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ। ਨੀਲ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਬੈਂਕ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਵੀ ਮਦਨਲਾਲ ਜੈਨ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ ਗੰਗੇਸ਼ਵਰ ਮਰਚੈਂਟਿਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ, ਬੈਂਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਤੇ ਮਦਨਲਾਲ ਜੈਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਲ ਡਿਟੇਲ ਦਰਜ ਦੀ ਨਕਲ, ਦੂਜਾ ਪੂਰਕ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ ਅਮਿਤ @ ਬਿਲਾਲ ਹਾਰੂਨ ਗਿਲਾਨੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪੂਰਕ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, 15.11.2014 ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 62851/2014 ਵਿੱਚ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 420, 465, 467, 468, 471, 477A ਅਤੇ 120B ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਫਰੋਜ਼ ਹਸਨਫੱਤਾ ਸਮੇਤ ਇਸ 'ਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

8. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 05.03.2015 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਨੰਬਰ 16/2014 ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਸੂਰਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 15.11.2014 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ 2017 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੋਧ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 264 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਿਤੀ 24.03.2017 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਸੋਧ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ 766 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮਿਤੀ 03.05.2017 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਵਿਦਵਾਨ ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੋਧ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸੂਰਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 15.11.2014 ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਪੂਰਕ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ 62851/2014 ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 420, 465, 467, 468, 471, 477A ਅਤੇ 120B ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ.ਤਹਿਤ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ, ਧੋਖਾਧੜੀ, ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਆਦਿ ਦੇ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੰਧ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਿੱਧੀ ਜਾਂ ਸਥਿਤੀਗਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਹਵਾਲਾ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਅਣਐਲਾਨੀ ਨਕਦ ਆਮਦਨ ਵਿਦੇਸ਼ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਨਕਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਰਾਹੀਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਕੋਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 120B ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

XXXXXX

ਵਿਵਾਦ:-

9. ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਿਤੇਸ਼ ਕਪੂਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਹੈ" ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪੂਰਕ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਤੇ ਅਮਿਤ @ ਬਿਲਾਲ ਹਾਰੂਨ ਗਿਲਾਨੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ, ਇੱਕ ਵਾਰਤਾਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੋਧ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਬਿਲ ਆਫ ਐਂਟਰੀ ਦੀ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਹਵਾਲਾ ਰਾਹੀਂ ਦੁਬਈ ਅਤੇ ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਭੇਜਣ ਦਾ ਇੱਕ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧ ਹੈ" ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਜਾਲ ਸਥਾਪਤ ਕਰਕੇ। ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਕਮੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਬਚਾਅ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

10. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਮੁਕੁਲ ਰੋਹਤਗੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਕਦਮ ਹੈ ਅਤੇ ਦਰਜ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ

ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਆੱਫ਼ ਮਾਈਂਡ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਫੁੱਲ ਪਟੇਲ ਦੇ ਕਥਿਤ ਬਿਆਨ ਮਿਤੀ 01.08.2014 ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਅਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੰਗੜੀਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਫੁੱਲ ਪਟੇਲ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ RTGS ਦੁਆਰਾ ICICI ਬੈਂਕ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਨਕਦੀ ਭੇਜਣ ਦਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ, ਪੈਸੇ ਦੇ ਕਥਿਤ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਕੜੀ ਬਣ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਫੁੱਲ ਪਟੇਲ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਦਲੀਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਵਾਂਝੀ ਹੈ। ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ICICI ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਅਤੇ ਦੁਬਈ ਸਥਿਤ ਹੋਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਭੇਜਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਨੇ ਸਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਢੁਕਵਾਂ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਹਨ ਕੋਈ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ।

XXXXXX

11. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਨੀਰਜ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ ਨੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਨੋਟਿਸ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਵੇ। **ਪੈਪਸੀ ਫੂਡਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਤੇ ਹੋਰ** (1998) 5 SCC 749 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨਾ ਇਕ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਆੱਫ਼ ਮਾਈਂਡ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ

ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

12. ਅਸੀਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਪੂਰਵਕ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਰਜ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨੁਕਤੇ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਉੱਠਦੇ ਹਨ: -

• ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 190(1)(b) ਅਧੀਨ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ, ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਆਧਾਰ ਹਨ?

• ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 397 ਅਧੀਨ ਸੋਧ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਕੀ ਵਿਦਵਾਨ ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਸੀ?

XXXXXX

ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਅਫਰੋਜ਼ ਮੁਹੰਮਦ ਹਸਨਫੱਤਾ

[ਆਰ. ਭਾਨੂਮਤੀ, ਜੇ.] 1117

ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 190(1)(b) ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੇ ਸਮੇਂ, ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਆਧਾਰਾਂ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ:

13. 18.08.2014 ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 47715/2014 ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਸੁਨੀਲ ਅਗਰਵਾਲ ਅਤੇ ਰਤਨ ਅਗਰਵਾਲ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ 'ਚ ਅਫਰੋਜ਼ ਮੁਹੰਮਦ ਹਸਨਫੱਤਾ (ਅਫਰੋਜ਼ ਹਸਨਫੱਤਾ) ਨੂੰ ਸ਼ੱਕੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 62851/2014 ਵਿੱਚ 15.11.2014 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦੂਜੇ ਪੂਰਕ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਅਫਰੋਜ਼ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ ਅਮਿਤ @ ਬਿਲਾਲ ਹਾਰੂਨ ਗਿਲਾਨੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪੂਰਕ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ 'ਚ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੁਝ ਬੈਂਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਫਰੋਜ਼ ਹਸਨਫੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਨੀਲ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਖਾਤੇ 'ਚ ਪੈਸੇ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਹੋਵੇ। ਦੂਜੇ ਪੂਰਕ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਫਰੋਜ਼ ਹਸਨਫੱਤਾ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

“ਮੈਂ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 420, 465, 467, 468 ਆਦਿ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ/ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ।”

14. ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਮਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਗਾ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕਿ ਸੰਮਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਆੱਫ਼ ਮਾਈਂਡ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, **ਪੈਪਸੀ ਫੂਡਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ** 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ।ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਦੂਜਾ ਅੰਗ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਆੱਫ਼ ਮਾਈਂਡ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਪਰਵਾਹ

ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਆਧਾਰ ਹਨ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ।

15. ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਆਧਾਰ ਹਨ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਹਨ। **ਭੂਸ਼ਣ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (NCT ਦਿੱਲੀ) ਅਤੇ ਹੋਰ** (2012) 5 SCC 424 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

XXXXXX

"11. ਚੀਫ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਅਫਸਰ ਬਨਾਮ ਵੀਡੀਓਕਾਨ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਲਿਮਟਿਡ (2008) 2 SCC 492 (SCC ਪੰਨਾ 499, ਪੈਰਾ 19) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ "ਗਿਆਨ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ "ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ 'ਜਾਗਰੂਕ ਹੋਣਾ' ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਜੱਜ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ 'ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ' ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਬਿੰਦੂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ; ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਹ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਂ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ

ਸ਼ਰਤ ਹੈ। ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ। ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 190 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਆੱਫ਼ ਮਾਈਂਡ ਹੈ ਜੋ ਨੋਟਿਸ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਕਾਫ਼ੀ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ। ਜੇ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 204 ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

12. "ਸੰਮਨ" ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਜੋਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਉਸਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਸੰਮਨ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਤਾਰੀਖ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਜਿਸ 'ਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 174 ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਮਾਣਹਾਨੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ।

13. ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 204 ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿਚ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਧਾਰਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ

ਇਹ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਪਰ ਧਾਰਾ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਰਣਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਮਸੰਮਨ ਹੈ ਕਿ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਮਨਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਕੋਈ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। **[ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ]**

XXXXXX

ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਅਫਰੋਜ਼ ਮੁਹੰਮਦ ਹਸਨਫੱਤਾ
[ਆਰ. ਭਾਨੂਮਤੀ, ਜੇ.] 1119

16. **ਭੂਸ਼ਣ ਕੁਮਾਰ, ਵੀਡੀਓਕਾਨ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ** ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, **ਮਹਿਮੂਦ ਉਲ ਰਹਿਮਾਨ ਬਨਾਮ ਖਜ਼ੀਰ ਮੁਹੰਮਦ ਟੁੰਡਾ ਅਤੇ ਹੋਰ** (2015) 12 SCC 420 ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

"20. ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਹਵਾਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕੁਝ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚਲੇ ਦੋਸ਼ਾਂ, ਜਦੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਕੋਈ ਮਸ਼ੀਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਬੇਸ਼ਕ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੈਪਸੀ ਫੂਡਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਆਂਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਤੇ ਹੋਰ (1998) 5 SCC 749 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਕਰਨਾ ਇਕ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਾ ਹੈ।

ਪੈਰਾ (20) ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 2(d) ਅਧੀਨ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

17. ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਬਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਹਨ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ **ਪੈਪਸੀ ਫੂਡਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ **ਮਹਿਮੂਦ ਉਲ ਰਹਿਮਾਨ** ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਬਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਸੂਝ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਮਝਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 2(d) ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 190(1)(b) ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ, **ਮਹਿਮੂਦ ਉਲ ਰਹਿਮਾਨ** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 190(1)(b) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 190(1)(a) ਦੇ ਤਹਿਤ,

ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿਰਫ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕੋਡ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜੋ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਬਣਦੀ ਹੈ।"

XXXXXX

18. ਧਾਰਾ 190(1)(a) ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 190(1)(b) ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 173 (2) ਅਧੀਨ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 2(d) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"2. ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ

.....

(d) "ਸ਼ਿਕਾਇਤ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਜਾਂ ਲਿਖਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਦੋਸ਼, ਜਿਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਸ ਕੋਡ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਜਾਣਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣ, ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਧਿਆਇ XV- ਧਾਰਾ 200 ਤੋਂ 203 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 203 ਤਹਿਤ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਢੁਕਵਾਂ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ

ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ। ਜੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 203 ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 204 ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 203 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 204 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਵਾਰੰਟ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਧਿਆਇ XIX ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ - ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਾਰੰਟ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਅਧਿਆਇ XIX ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ - A - ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਅਤੇ B - ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਪੁਲਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

XXXXXX

19. ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 239 ਅਧੀਨ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਤਹਿਤ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ, ਜੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਸਦੇ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਅਧਿਆਇ XIX-C – ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ - ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪੜਾਵਾਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 248 ਤਹਿਤ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਜਸਟਿਸ ਬੀ. ਕੇ. ਰਾਠੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ **ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ** ਅਤੇ 1999

ਦੇ Cr.LJ 4101 ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 204 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ:

"..... ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪੜਾਅ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਮਾਮਲਾ ਧਾਰਾ 204 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਤਹਿਤ ਹੈ, ਦੂਜਾ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧਾਰਾ 239 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਤਹਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਤਿੰਨਾਂ ਪੜਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਲਪਨਾ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨਾਂ ਪੜਾਵਾਂ 'ਤੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 204 ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰਤ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਧਾਰਾ 204 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਹੈ, ... ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 204 ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 239 ਜਾਂ 240 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵੀ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰਤ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

XXXXXX

8. ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 203 ਅਤੇ 204 ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 203 ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 204 ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼, ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।" **[ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ]**

ਅਸੀਂ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਉਪਰੋਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

20. **ਮਹਿਮੂਦ ਅਲੀ ਰਹਿਮਾਨ** ਦੇ ਪੈਰਾ (21) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 190(1)(b) ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 190(1)(a) ਤਹਿਤ ਨਿੱਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ:

"21. ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 190(1)(b) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 190 (1) (c) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਜਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 190 (1) (a) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿਰਫ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕੋਡ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ।" ਇਸ ਲਈ, ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ, ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 190 (1) (a) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗਾ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

21. ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ ਅਤੇ ਕੀ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 204 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਮਿਆਰ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 204 ਤਹਿਤ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਹੈ..."; ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ, ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 240 ਅਤੇ 246 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ "ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ..." ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਅਤੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 204 ਤਹਿਤ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰਤ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਧਾਰਾ 204 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਤਹਿਤ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

XXXXXX

22. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ, ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ/ਐਸ. ਐਚ. ਓ. ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ

ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਰਾਏ ਵੀ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 190 (1) (b) ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜਿੱਥੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਜੇ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਨਾ ਲੈਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 420, 465, 467, 468, 471, 477A ਅਤੇ 120B ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 397 (2) ਅਧੀਨ ਸੋਧ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਹੈ:-

23. **ਅਮਰ ਨਾਥ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ** (1977) 4 SCC 137 ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 397 (2) ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਵਿੱਚ "ਵਾਰਤਾਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼" ਸ਼ਬਦ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਤਰਿਮ ਜਾਂ ਅਸਥਾਈ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਜਾਂ ਪਹੁੰਚਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਜੋ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ 'ਵਾਰਤਾਕਾਰ ਆਦੇਸ਼' ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। **ਕੇ.ਕੇ. ਪਟੇਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ** (2000) 6 SCC 195 ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ:

XXXXXX

"11..... ਹੁਣ ਇਹ ਤੈਅ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 397 (2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਵਾਰਤਾਕਾਰੀ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਟੈਸਟ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਰਿਮ ਪੜਾਅ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ (ਅਮਰ ਨਾਥ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (1977) 4 SCC 137, ਮਧੂ ਲਿਮਏ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (1977) 4 SCC 551, ਵੀ.ਸੀ. ਸ਼ੁਕਲਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ, ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਰਾਹੀਂ 1980 Supp. SCC 92 ਅਤੇ ਰਾਜੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸੀਤਾਰਾਮ ਪਾਂਡੇ, ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਉੱਤਮ ਅਤੇ ਹੋਰ (1999) 3 SCC ਸੰਭਵ ਟੈਸਟ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲੇਗਾ, ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ

ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਵਾਰਤਾਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ .....ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 397 (2) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।"

24. ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 204 ਤਹਿਤ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਧਾਰਾ 397 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਤਹਿਤ ਸੋਧ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ **ਉਰਮਿਲਾ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਯੁੱਧਵੀਰ ਸਿੰਘ** (2013) 15 SCC 624 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: -

"14..... ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਰਾਜੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸੀਤਾਰਾਮ ਪਾਂਡੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਉੱਤਮ ਅਤੇ ਹੋਰ (1999) 3 SCC 134 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਮਰ ਨਾਥ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (1977) 4 SCC 137, ਮਧੂ ਲਿਮਏ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (1977) 4 SCC 551 ਵੀ. ਸੀ. ਸ਼ੁਕਲਾ ਬਨਾਮ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਰਾਹੀਂ ਰਾਜ 1980 Supp. SCC 92 ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਰਾ 6 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੰਨਿਆ: (ਰਾਜੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸੀਤਾਰਾਮ ਪਾਂਡੇ ਕੇਸ, SCC ਪੰਨਾ 136-37)

"6. ... ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ 'ਵਾਰਤਾਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਉਦਾਰ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਸੋਧ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਆਦੇਸ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਰਤਾਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਵਿਚਕਾਰਲਾ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਅੰਤਮ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਰਤਾਕਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 397

ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਚਕਾਰਲਾ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਅੰਤਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 397 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੋਧ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਕੋਲ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 397 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

XXXXXX

ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਵਿਚਕਾਰਲਾ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 397 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੋਧ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇ. ਕੇ. ਪਟੇਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2000) 6 SCC 195 ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ।"

25. **ਉਰਮਿਲਾ ਦੇਵੀ** ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿੱਟੇ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤਾ:

"21. ਰਾਜੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸੀਤਾਰਾਮ ਪਾਂਡੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਉੱਤਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (1999) 3 SCC 134 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੇ. ਕੇ. ਪਟੇਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2000) 6 SCC 195 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਣਗਿਣਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੀ ਗਈ ਉਕਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ

ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਸਣਾ ਅਤੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ:

21.1. ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 200 ਤੋਂ 204 ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਲੇ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਅੰਤਮ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਨਾ ਕਿ ਵਾਰਤਾਕਾਰੀ।

21.2. ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਸਥਿਤੀ ਭਾਵ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਅੰਤਮ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 397 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੋਧ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ, ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

21.3. ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 200 ਤੋਂ 204 ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

.....

XXXXXX

23. ਇਸ ਲਈ, ਸਥਿਤੀ ਹੁਣ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ 'ਤੇ ਆ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 397 ਤਹਿਤ ਸੋਧ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ

ਲਈ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਕੋਲ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।"

ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

26. ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਜਾਅਲੀ ਬਿਲ ਆਫ ਐਂਟਰੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਵੇਖਕੇ ਕਿ "ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲਾ ਹੀਰੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਆਯਾਤ ਜਾਂ ਨਿਰਯਾਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਪੈਸੇ ਭੇਜਣ ਲਈ ਜਾਅਲੀ ਬਿਲ ਆਫ ਐਂਟਰੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ..." ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਜਾਅਲੀ ਬਿਲ ਆਫ ਐਂਟਰੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਕੇਸ ਹੋਵੇ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਦੁਬਈ ਅਤੇ ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਸਥਿਤ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਰਾਹੀਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਭੇਜਣ ਦਾ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ ਭੇਜਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਨਕਦੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ, ਇਹ ਨਕਦੀ ਆਂਗੜੀਆ ਫਰਮਾਂ-ਕੋਰੀਅਰਾਂ ਐਸ. ਬਾਬੂਲਾਲ ਅੰਗੜੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਫੁੱਲਭਾਈ ਪਟੇਲ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਨੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਰਾਹੀਂ RTGS ਰਾਹੀਂ ਨਕਦੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਜੋ ਆਖਰਕਾਰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਮਦਨਲਾਲ ਜੈਨ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਲੜੀ (ਹੇਠਾਂ ਚਾਰਟ ਦੇਖੋ) ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ICICI ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੈਂਕਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਲੈਟਰ ਆਫ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਖੋਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੀ ਗਲਤ ਬਿਆਨੀ 'ਤੇ ਜਾਅਲੀ ਬਿਲ ਆਫ ਐਂਟਰੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਕਿ ਇਹ ਐਂਟਰੀ ਬਿੱਲ ਅਸਲੀ ਸਨ ਅਤੇ ਹੀਰੇ ਦੀ ਅਸਲ ਦਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ICICI ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਇਹ ਰਕਮ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਹੇਠਾਂ ਚਾਰਟ ਦੇਖੋ) ਦੁਬਈ ਅਤੇ ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਵਿੱਚ। ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਪਰਾਧ ਦੁਬਈ ਅਤੇ ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਭੇਜਣ ਦਾ ਇੱਕ

ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਜਾਅਲੀ ਬਿਲ ਆਫ ਐਂਟਰੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਮਾਮਲਾ। ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਨਕਦੀ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ: -

XXXXXX

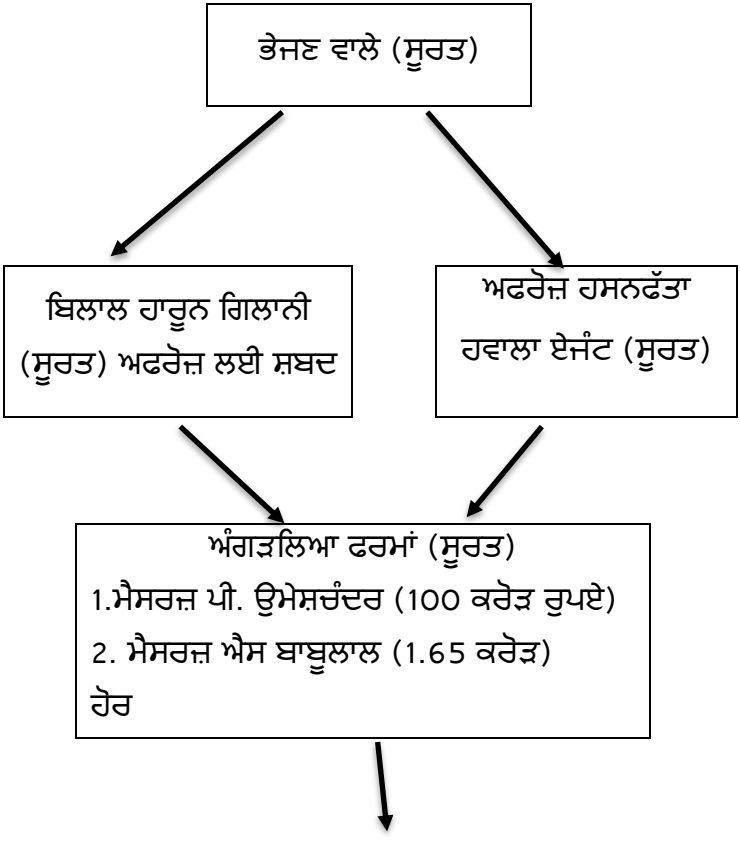

ਪ੍ਰਫੁੱਲ ਪਟੇਲ, RTGS ਏਜੰਟ
ਸੂਰਤ

ICICI ਬੈਂਕ (ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ)

1.ਆਰ.ਏ. ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਟਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ

2. ਐਮ.ਏ. ਮੁੰਬਾਦੇਵੀ ਜ਼ੈਮਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ

3.ਐਮ.ਬੀ. ਆਫਸ਼ੋਰ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਟਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ

4.ਰਾਮਸ਼ਿਆਮ ਐਕਸਪੋਰਟਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਲਿਮਟਿਡ

5. ਰਿਧੀ ਐਗਜ਼ਿਮ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ

6. ਤ੍ਰਿਨੇਤਰਾ ਟਰੇਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ

(ਦੋਸ਼ੀ/ਮਦਨਲਾਲ ਜੈਨ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ)

(ਹਾਂਗਕਾਂਗ)	(ਦੁਬਈ)
1. ਮਬਰੂਕ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ FZE 2.ਨਿਪੋਨ ਇਨਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ 3. ਕਾਰਨੇਲ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ (ਐਚ/ਕੇ) ਲਿਮਟਿਡ 4.AI ਐਪਲ FZE ਲਿਮਟਿਡ 5. ਦੈਮੂਰ ਜੇਮਜ਼ ਜਿਊਲਰੀ (LLC) ਲਿਮਟਿਡ 6. ਬਿਨ SUBT ਜਿਊਲਰੀ (LLC) ਲਿਮਟਿਡ 7.ਕਾਮੇਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ 8.AI ਮਿਗਨਾਸ FZE ਲਿਮਟਿਡ 9. ਚਾਊ ਸ਼ਾਨ ਟਰੇਡਿੰਗ ਲਿਮਟਿਡ 10.AI ਅਲਮਾਸ LLC ਲਿਮਟਿਡ **(ਮੁਲਜ਼ਮ/ਮਦਨਲਾਲ ਜੈਨ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ)**	1. ਮਬਰੂਕ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ FZE 2.AI ਏਮਾਸ FZE ਲਿਮਟਿਡ 3.AI ਸਾਬਾ ਜਨਰਲ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ FZE **(ਮੁਲਜ਼ਮ/ ਮਦਨਲਾਲ ਜੈਨ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ)**

27. ਪੈਰਾ (15.4) ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੱਤ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਲਈ ਨਾ ਤਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਗਠਨ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।" ਇੱਥੇ ਫਿਰ, ਵਿਦਵਾਨ ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਜਾਅਲੀ ਬਿਲ ਆਫ ਐਂਟਰੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ICICI ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਹੀਰੇ ਦੀ ਦਰਾਮਦ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ

ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਭੇਜਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਕਲੀ ਅਤੇ ਜਾਅਲੀ ਬਿਲ ਆਫ ਐਂਟਰੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਆਖਰੀ ਪੜਾਅ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਭਾਵ ਪੈਸੇ ਭੇਜਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਮਿਤ @ ਬਿਲਾਲ ਹਾਰੂਨ ਗਿਲਾਨੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਗੜੀਆ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਫੁੱਲਭਾਈ ਪਟੇਲ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ RTGS ਦੁਆਰਾ ICICI ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਮਦਨਲਾਲ ਜੈਨ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਲੜੀ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਭੇਜੇ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦੀ ਇਸ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ, ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਾਅਲੀ ਬਿਲ ਆਫ ਐਂਟਰੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਖਤ ਜਾਂ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਸੀ।

XXXXXX

28. ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਮੁਕੁਲ ਰੋਹਤਗੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅੰਗੜੀਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਫੁਲਭਾਈ ਪਟੇਲ ਪੈਸੇ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿਚ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਕੜੀ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਅੰਗੜੀਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਫੁੱਲਭਾਈ ਪਟੇਲ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਿਰਫ ਜਾਅਲੀ ਬਿਲ ਆਫ ਐਂਟਰੀ ਬਾਰੇ ਹੈ ਨਾ ਕਿ 'ਹਵਾਲਾ' ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਗੁੰਝਲਦਾਰ/ਆਰਥਿਕ ਹੈ।

29. ਇਸ ਦਲੀਲ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਦਿਆਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਿਤੇਸ਼ ਕਪੂਰ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅੰਗੜੀਆ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਕੋਰੀਅਰ ਸੇਵਾ ਹੈ ਭਾਵ ਨਕਦੀ ਲਿਜਾਣਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਫੁੱਲਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕਾਲੇ ਧਨ ਨੂੰ ਨਕਦੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅੰਗੜੀਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਫੁੱਲਭਾਈ ਪਟੇਲ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰ ਚੋਰੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇ ਕੇ ਕਰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਵਿੱਚ ਰਕਮ ਭੇਜਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਣ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਮਦਨਲਾਲ ਜੈਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਇਕਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵੱਡੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨਗੇ।

30. **ਪ੍ਰਫੁਲਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦਾ ਬਿਆਨ:-** ਪ੍ਰਫੁਲਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦਾ ਮਿਤੀ 01.08.2014 ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ 500,00,000,00/- ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਨਕਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ RTGS ਰਾਹੀਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਜੋ ਪੈਸੇ ਮਦਨਲਾਲ ਜੈਨ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਆਯਾਤ ਕੀਤੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਗਏ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮਦਨਲਾਲ ਜੈਨ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਪ੍ਰਫੁਲਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦਾ ਬਿਆਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

XXXXXX

“.... ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਉੱਥੇ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਮਦਨਲਾਲ ਜੈਨ ਕਾਰੋਬਾਰ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਮਦਨਲਾਲ ਜੈਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਫਤਰ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਅਫਰੋਜ਼ ਹਸਨਫੱਤਾ ਅਤੇ ਅਮਿਤ @ ਬਿਲਾਲ ਗਿਲਾਨੀ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, "ਅਫਰੋਜ਼ ਫੱਤਾ ਅਤੇ ਅਮਿਤ @ ਬਿਲਾਲ ਗਿਲਾਨੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹੀਰੇ ਦੀ

ਦਰਾਮਦ ਅਤੇ ਨਿਰਯਾਤ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਜਿਵੇਂ ਨਰਿੰਦਰ ਜੈਨ ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਸੰਭਾਲਦੇ ਹਨ; ਅਮਿਤ @ ਬਿਲਾਲ ਗਿਲਾਨੀ ਅਫਰੋਜ਼ ਫੱਤਾ ਦਾ ਕੰਮ ਸੰਭਾਲਦੇ ਹਨ; ਨਿਰਯਾਤ ਅਤੇ ਆਯਾਤ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੇਰੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਐਕਸਿਸ ਅਤੇ ICICI ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਖਾਤਾ ਹੈ; ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ, ਉਸਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨਰਿੰਦਰ ਜੈਨ, ਅਫਰੋਜ਼ ਫੱਤਾ ਅਤੇ ਅਮਿਤ @ ਬਿਲਾਲ ਗਿਲਾਨੀ ਮੈਨੂੰ ਜੋ ਵੀ ਨਕਦ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਉਹ RTGS/NEFT ਰਾਹੀਂ ਮੇਰੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਰਾਹੀਂ ICICI ਅਤੇ ਐਕਸਿਸ ਬੈਂਕ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਭੇਜੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਉਸ ਲਈ 0.10 ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਤੀ 100 ਪੈਸੇ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਮੈਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੈਂ ਕੁਝ ਵਿੱਤੀ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮਦਨਲਾਲ ਜੈਨ ਅਤੇ ਅਫਰੋਜ਼ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਮਿਤ @ ਬਿਲਾਲ ਗਿਲਾਨੀ ਦੇ ਕਹਿਣ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੈਂ ਸਤੰਬਰ 2013 ਤੋਂ ਫਰਵਰੀ, 2014 ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ RTGS/NEFT ਰਾਹੀਂ ਐਕਸਿਸ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ICICI ਬੈਂਕ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਬਕਾਇਆ ਰਾਸ਼ੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ। ਜੋ ਵੀ ਨਕਦ ਰਕਮ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਜੋਂ 0.10 ਪੈਸੇ ਕੱਟ ਲਏ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਨਕਦ ਰਕਮ ਉਸ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਦੁਆਰਾ RTGS/NEFT ਰਾਹੀਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 0.5 ਪੈਸੇ, 0.8 ਪੈਸੇ ਅਤੇ 0.10 ਪੈਸੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਜੋ ਵੀ ਫਰਕ ਬਚਿਆ ਹੈ ਉਹ ਮੇਰਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ, ਮੈਨੂੰ 9 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਮਿਲਿਆ।

ਨਕਦ ਰਕਮ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਮੈਂ RTGS / NEFT ਰਾਹੀਂ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਐਕਸਿਸ ਅਤੇ ICICI ਬੈਂਕ ਦੇ ਮਦਨਲਾਲ ਜੈਨ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਰਕਮ ਮਦਨਲਾਲ ਜੈਨ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਰਿੰਦਰ ਜੈਨ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ; ਅਮਿਤ @ ਬਿਲਾਲ ਗਿਲਾਨੀ ਅਫਰੋਜ਼ ਫੱਤਾ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੀ. ਉਮੇਸ਼ ਫਰਮ ਅਤੇ ਐਸ. ਬਾਬੂਲਾਲ ਫਰਮ ਰਾਹੀਂ। ਕਈ ਵਾਰ, ਅਮਿਤ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋਹਾਨ ਵੀ U-7, ਅਭਿਨੰਦਨ

ਕੰਪਲੈਕਸ, ਮਾਗੋਬ ਪਾਟੀਆ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਮੇਰੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਨਕਦੀ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਨਕਦੀ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਪਕ ਸੁਚਕ ਅਤੇ ਹਰਸ਼ਦਭਾਈ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ RTGS ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਇਹ ਨਕਦ ਰਕਮ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ RTGS / NEFT ਰਾਹੀਂ ਐਕਸਿਸ ਬੈਂਕ ਦੇ ਮਦਨਲਾਲ ਜੈਨ ਅਤੇ ਅਫਰੋਜ਼ ਫੱਤਾ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।

XXXXXX

ਲੜੀ ਨੰ.	ਫਰਮ ਦਾ ਨਾਮ	ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ
1.	ਆਰਜ਼ੂ ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ਜ਼	913020027784571
2.	ਜੀ.ਟੀ. ਟਰੇਡਰਜ਼	913020029778091
3.	ਵੰਦਨਾ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ	913020029007616
4.	ਜੈਸ਼ ਟਰੇਡਰਜ਼	913020034680329
ICICI ਬੈਂਕ		
1.	ਤ੍ਰਿਨੇਤਰਾ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ	085005500849
2.	ਰਾਮਸ਼ਿਆਮ ਐਕਸਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ	085005500850
3.	ਐਮ. ਬੀ. ਆੱਫ਼ਸ਼ੋਰ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਟਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ	085005500828
4.	ਰਿਧੀ ਐਗਜ਼ਿਮ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ	085005500829

5.	ਆਰ. ਏ. ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਟਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ	624605501750

31. ਪ੍ਰਫੁਲਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦਾ ਉਪਰੋਕਤ ਬਿਆਨ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਨਕਦੀ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਨਕਦੀ ਦੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਵਿਧਾਕਾਰ ਵਜੋਂ ਵੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰਫੁਲਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਫੁਲਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧੋਖਾਧੜੀ, ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ, ਖਾਤਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਅਲੀ ਬਣਾਉਣ, ਸਾਜਿਸ਼ ਰਚਣ, ਜਾਅਲੀ ਬਿਲ ਆਫ ਐਂਟਰੀ ਦੇ ਬਲ 'ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੈਸੇ ਭੇਜਣ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਚੈੱਕ ਕਟੌਤੀਆਂ ਜਾਂ ਅੰਗੜੀਆ ਨਾਲ ਨਕਦ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕਰਨ ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ।"ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪ੍ਰਫੁੱਲਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ। ਪ੍ਰਫੁਲਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨਕਦੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਰੀਅਰ ਜ਼ਰੀਏ ਪ੍ਰਫੁਲਭਾਈ ਪਟੇਲ ਨੂੰ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਨਕਦੀ ਦੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ।

32. ਵਿਦਵਾਨ ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਨੇ ਫਿਰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਮੁੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਫੁੱਲਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦਾ ਬਿਆਨ ਸੁਣੀਆਂ-ਸੁਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਅਤੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਫੁੱਲਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦਾ ਬਿਆਨ ਸਿਰਫ ਸੁਣੀਆਂ-ਸੁਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਸੀ।

33. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪ੍ਰਫੁੱਲਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦਾ ਬਿਆਨ ਜੋ ਸੁਣਨ-ਸੁਣਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਅਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਮਕਾਲੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਫੁੱਲਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ 'ਰੇਸ ਗੇਸਟੇ' ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਫੁਲਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦਾ ਬਿਆਨ ਸੁਣਨ-ਸੁਣਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਨੇ ਸਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

XXXXXX

ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਅਫਰੋਜ਼ ਮੁਹੰਮਦ ਹਸਨਫੱਤਾ
[ਆਰ. ਭਾਨੂਮਤੀ, ਜੇ.] 1131

34. ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਮੁੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਫੁੱਲਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦਾ ਬਿਆਨ ਮਦਨ ਲਾਲ ਜੈਨ, ਜਵਾਬਦਾਤਾ-ਅਫਰੋਜ਼ ਹਸਨਫੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਮਿਤ @ ਬਿਲਾਲ ਹਾਰੂਨ ਗਿਲਾਨੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਫੁੱਲਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦਾ ਬਿਆਨ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ 2 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਵੇਗਾ ਜੋ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਬਲਰਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਗਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (1997) 9 SCC 338 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

35. ਕੀ ਪ੍ਰਫੁਲਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦਾ ਬਿਆਨ ਸੁਣੀਆਂ-ਸੁਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਇਹ 'ਸਮਕਾਲੀ ਵਿਆਖਿਆ' ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਇਹ 'ਅਸਥਾਈ ਵਿਆਖਿਆ' ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੀ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੀ ਵੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਠਾਇਆ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਦੱਸੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, **ਭਾਸਕਰ ਲਾਲ ਸ਼ਰਮਾ** ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: -

“11. ..... ਕਿਸੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਾਂ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮੁੱਖ ਟੈਸਟ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਉਪਰੋਕਤ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਥਿਤ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ/ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।”

36. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਅੰਗੜੀਆ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੁਝ ਵੀ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾ ਆਉਣ ਕਾਰਨ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਭੇਜਣ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੰਗੜੀਆ ਦੀ ਅਜੇ

ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਅੰਗੜੀਆ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਲਈ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਥਿਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨਾਲ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਵਾਲੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰੇ।

XXXXXX

37. ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਪਏਗਾ ਸਿਰਫ ਇਹ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਰਜ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਜਾਂਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਵਿਚਲੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਸੋਟ ਲਗਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਕਮੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂਤਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਭਾਵਿਤ ਬਚਾਅ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸਮੇਂ 'ਸੰਭਾਵਿਤ ਬਚਾਅ' ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੋਈ ਬਾਹਰੀ ਬਚਾਅ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੋਕ ਜਾਂ ਜੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। [**ਨੂਪੁਰ ਤਲਵਾੜ ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ ਅਤੇ ਹੋਰ** (2012) 11 SCC 465 ਦੇਖੋ]

38. ਵਿਦਵਾਨ ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਪੂਰਕ ਦੋਸ਼ਪੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਕਿਸੇ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੋਵੇ ਜੋ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਵਿਦੇਸ਼ ਭੇਜੀ ਗਈ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਥਾ ਜਿਸਨੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਕਮ ਭੇਜੀ ਸੀ..... ਜਾਂ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੇਜੀ ਗਈ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ

ਕਰਨ ਦਾ। ਵਿਦਵਾਨ ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਕਾਲੇ ਧਨ ਨੂੰ ਨਕਦੀ ਵਿੱਚ ਚਿੱਟਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਅਲੀ ਬਿਲ ਆਫ ਐਂਟਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਅਤੇ ਦੁਬਈ ਸਥਿਤ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਵਿੱਚ ਰਕਮ ਭੇਜਣ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਭੇਜਣ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਮਿਤ @ ਬਿਲਾਲ ਹਾਰੂਨ ਗਿਲਾਨੀ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਗੜੀਆ ਫਰਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਫੁਲਭਾਈ ਪਟੇਲ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਮਦਨ ਲਾਲ ਜੈਨ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ RTGS ਰਾਹੀਂ ਪੈਸੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਏ ਜੋ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਐਕਸਚੇਂਜ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ (ਹੇਠਾਂ ਚਾਰਟ ਦੇਖੋ)। ਅਸੀਂ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ।

39. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਭਰਾ ਜਾਫਰ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਮਦਨ ਲਾਲ ਜੈਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ 3,00,00,000/- ਰੁਪਏ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਮੈਸਰਜ਼ ਨੈਚੁਰਲ ਟਰੇਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀ (ਦੋਸ਼ੀ ਮਦਨਲਾਲ ਜੈਨ ਦੀ ਕੰਪਨੀ) ਦੇ ਖਾਤੇ ਤੋਂ 06.01.2014 ਨੂੰ 1,00,00,000/- ਰੁਪਏ ਅਤੇ 31.01.2014 ਨੂੰ 2,00,00,000/- ਰੁਪਏ ਉਸਦੇ ਚਾਲੂ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਜਾਫਰ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਨਵਰੀ, 2014 ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ੇਅਰ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਪੈਸੇ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਫਰੋਜ਼ ਮੁਹੰਮਦ ਹਸਨਫਤਾ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਰਕਮ RTGS ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਮੈਸਰਜ਼ ਨੈਚੁਰਲ ਟਰੇਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਅਤੇ ਮਦਨਲਾਲ

ਜੈਨ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਧਿਰਾਂ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

XXXXXX

40. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮਿਤੀ 18.10.2014 ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਨੀਲ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ/ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਮਾਲਕੀਅਤ ਸਮੀਰ ਜਿਕਰ ਗੋਡਿਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਫਰਵਰੀ 2014 ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਅਫਰੋਜ਼ ਤੋਂ 1,15,00,000/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਜ਼ਾ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਰਕਮ ਨਾਈਲ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਤੋਂ ਯੂਨੀਅਨ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਤੋਂ ਉਕਤ ਰਕਮ ਲਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਕਤ ਰਕਮ ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਸਰਜ਼ ਨੀਲ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਵਿਚੋਂ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਫੋਜ਼ੀਆ ਸਮੀਰ ਗੋਡਿਲ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਕਤ ਰਕਮ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸਨੇ RTGS ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਕਹਿਣ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਕੇ 91,00,000/- ਰੁਪਏ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਉਕਤ ਰਕਮ ਕਿਸ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

41. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 01.03.2014 ਤੋਂ 31.03.2014 ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਬੈਂਕ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਸਰਜ਼ ਨੈਚੁਰਲ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 6,30,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਚਾਰ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਮਿਤੀ 06.03.2014 ਅਤੇ 07.03.2014 ਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੈਸਰਜ਼

ਨੀਲ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਬੈਂਕ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੁਆਰਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਪਾਰਿਕ ਸੰਬੰਧ, 01.10.2013 ਤੋਂ 30.11.2014 ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਮੈਸਰਜ਼ ਗੰਗੇਸ਼ਵਰ ਮਰਕੇਨਟਾਈਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਤੋਂ ਫਰਮ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 7,00,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਮਦਨਲਾਲ ਜੈਨ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਸੰਬੰਧ ਹੈ।

42. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕੁਲ ਰੋਹਤਗੀ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਦੋ ਕੰਪਨੀਆਂ ਮੈਸਰਜ਼ ਨੈਚੁਰਲ ਟਰੇਡਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਗੰਗੇਸ਼ਵਰ ਮਰਕੇਨਟਾਈਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ 16,00,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਭੇਜੀ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਕਮਿਸ਼ਨ' ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ/ਭਾਈਵਾਲ ਸ੍ਰੀ ਪੁਖਰਾਜ ਆਨੰਦਮਲ ਮੁਥਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ, ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਵਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਦਾ ਪਸਾਰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ।

XXXXXX

43. ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮਦਨ ਲਾਲ ਜੈਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ 16,00,00,000/- ਰੁਪਏ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦੇ ਸਪਸ਼ਟ ਸਬੂਤ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਘੁਟਾਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ "ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਜੋਂ" 16,00,00,000/- ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਵਿਦਵਾਨ ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗਲਤ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ "ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਮਾਨਸਿਕ ਜਾਂ ਗ਼ੈਰ-

ਇਰਾਦਤਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।" ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਹ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ-ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। **ਭੋਲੂ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ** (2008) 9 SCC 140 ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੱਜਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਿਰਫ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ ਤੇ।

44. 16,00,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬਚਾਅ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੈਸਾ ਉਸਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਆਮ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਰਾਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬੈਂਕ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਨੀਲ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਭਰਾ ਦੁਆਰਾ ਰਕਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਹਨ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਵਿਤ ਬਚਾਅ ਪੱਖ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਉਸਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਨਿਯਮਤ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਹਨ।

45. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ 16,00,00,000/- ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ "ਹੀਰੇ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਤੋਂ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਆਮਦਨ" ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਵਿਦਵਾਨ ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਮੈਸਰਜ਼ ਨੀਲ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮਾਲਕੀ) ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਜਾਫਰ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ

ਉਕਤ ਰਕਮ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਨਿਯਮਤ ਕ੍ਰਮ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦਿਖਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸਬੰਧਤ ਸਾਲ ਲਈ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਰਸੀਦ ਨੂੰ "ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਆਮਦਨ" ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

46. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਾਲ ਡਿਟੇਲ ਰਿਕਾਰਡਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਜ਼ਮ ਮਦਨ ਲਾਲ ਜੈਨ, ਗਵਾਹ ਪ੍ਰਫੁੱਲ ਪਟੇਲ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅਮਿਤ @ ਬਿਲਾਲ ਹਾਰੂਨ ਗਿਲਾਨੀ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਦੋਂ ਹਵਾਲਾ ਦੀਆਂ ਇਹ ਕਥਿਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰੀਆਂ ਸਨ।

XXXXXX

ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਅਫਰੋਜ਼ ਮੁਹੰਮਦ ਹਸਨਫੱਤਾ
[ਆਰ. ਭਾਨੂਮਤੀ, ਜੇ.] 1135

47. ਵਿਦਵਾਨ ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਭਰਾ ਜਾਫਰ ਮੁਹੰਮਦ, ਨੀਲ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਸਮੀਰ ਜਿਕੇਰ ਗੋਹਿਲ ਅਤੇ ਅੰਗੜੀਆਸ ਫਰਮਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੁਝ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਥਿਆਂਗੜੀਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਚੈੱਕ ਡਿਸਕਾਊਂਟਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਹ ਦੂਜੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਭੇਜਣ ਦਾ ਲਈ ਭਾਰੀ ਨਕਦ ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਜਾਂ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਤੇ ਨੀਲ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਭਰਾ ਜਾਫਰ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਦਾ ਭਾਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਇਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੈਸੇ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕਿਵੇਂ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ

ਭੇਜਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਗੜੀਆ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਫੁਲਭਾਈ ਪਟੇਲ ਨੂੰ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

48. ਵਿਦਵਾਨ ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਨੇ ਅੰਗੜੀਆ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਐਸ. ਬਾਬੂਲਾਲ ਅੰਗੜੀਆ ਅਤੇ ਪੀ. ਉਮੇਸ਼ਚੰਦਰ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਪ੍ਰਫੁੱਲਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਦਵਾਨ ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਨੇ ਬੈਂਕਿੰਗ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਦੇ ਬੈਂਕ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀਤਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀਆਂ 'ਤੇ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਪਰੋਕਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਕੀ ਇਹ ਸਬੂਤ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹਨ ਜਾਂ ਕੀ ਉਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਬਚਾਅ ਜਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਹੈ, ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

49. ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 397 ਅਧੀਨ ਸੋਧ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵਿਗਾੜ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਅਤੇ

ਉਸ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਆਧਾਰ ਹਨ, ਤਾਂ ਵਿਦਵਾਨ ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਨੇ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਕਮੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ, ਤਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਗਲਤ ਜਾਂ ਅਣਉਚਿੱਤ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ।

XXXXXX

50. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਹ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਦੂਜੇ ਪੂਰਕ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਦੇ ਨਾਲ, ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਕੰਪਨੀ ਨੀਲ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਬੈਂਕ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੈਂਕ ਸਟੇਟਮੈਂਟ, ਕਾਲ ਡਿਟੇਲ ਦਰਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਵਰਗੀਆਂ ਕਈ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਦੂਜੀ ਪੂਰਕ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਆਧਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਿਦਵਾਨ ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਨੇ ਸੋਧ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਕੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ।

51. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮਾਮਲਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸਖਤ

ਮਾਪਦੰਡ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੰਭਾਵਿਤ ਬਚਾਅ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਆਧਾਰ ਹਨ। ਵਿਦਵਾਨ ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਨੇ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਕਮੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

52. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 2017 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੋਧ ਨੰਬਰ 264 ਮਿਤੀ 03.05.2017 ਵਿੱਚ ਪਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 420, 465, 467, 468, 471, 477A ਅਤੇ 120B ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ 2014 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 62851 ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 15.11.2014 ਦੀ ਦੂਜੇ ਪੂਰਕ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ 27.02.2019 ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੈਰਵਾਈ ਕਰੇਗੀ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਨ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Prabhat Kiran, Advocate
D/923/2000
Bar Council of Delhi